

mkg
Miljöorganisationernas
kärnavfallsgranskning

**Naturskyddsföreningens och MKG:s talan i
mål nr M 4617-13 (artskyddsmålet)**

Punkt 79

Artskyddsförordningen

- Artskyddsförordningen är en precisering av de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken när det gäller skydd av arter.
- Artskyddsförordningen implementerar EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv i svensk lagstiftning.
- Artskyddsförordningen = förbudsregler
Dispensmöjligheterna ska tolkas strikt och är begränsade.

Skäl för dispens

- Sökanden ska visa att det inte föreligger någon *beaktansvärd risk* för de arter som omfattas av artskyddsförordningen. (MÖD 2013:13)
- Dispens (för arter som omfattas av 4, 5, 7 §§) får endast ges om:
 - Det inte finns någon annan lämplig lösning,
 - Om dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, OCH
 - Dispensen behövs av tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse.

Kritik av underlaget

För arter som inte uppnår gynnsam bevarandestatus i beståndet i sitt naturliga utbredningsområde gäller höga krav på försiktighet, bevisbörd och restriktivitet för beslutsmyndigheten.

”Eftersom denna senare artikel (dvs. art. 16) innehåller undantagsbestämmelser som skall tolkas **restriktivt** och den myndighet som fattat beslutet har **bevisbördan** för att nödvändiga förutsättningar föreligger för varje undantag, skall medlemsstaterna säkerställa att varje åtgärd som påverkar skyddade arter endast tillåts genom beslut som är **noggrant och tillräckligt motiverade** och som hänvisar till de skäl, villkor och krav som anges i artikel 16.1 i livsmiljödirektivet.” (EU-domstolen, C-342/05, Kommissionen/Finland)

Kritik av underlaget

- Oklart hur de kompletteringar som gjorts i målet, efter länsstyrelsens beslut, förhåller sig till EU-rättens krav på att det endast är det underlag som fanns tillgängligt för beslutsmyndigheten vid tidpunkten för beslutet som ska bedömas vid en överprövning.
- Se även Högsta förvaltningsdomstolens avgörande i mål nr M 2406–2408-16 och 2628–2630-16, från den 30 december 2016.

Kritik av underlaget

Latent åtagande om artskydd:

”Om negativ påverkan, som inte har förutsatts i beslutet om dispens, sker på de aktuella arterna och som kan bero på kärnbränsleförvaret och som kan försvåra upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus, kommer åtgärder vidtas utan dröjsmål för att motverka den negativa påverkan. Åtgärderna kommer utföras i samråd med, samt godkännas av tillsynsmyndigheten.”

Oklart hur det latent åtagandet förhåller sig till rättskraften i tillståndet och de möjliga grunderna för återkallelse och omprövning.

Otydligt vad som gäller ang. åtaganden om infiltration

- Oklart när infiltration ska ske:

”Det kommer att finnas beredskap för att *vid behov* tillföra vatten till ett antal våtmarker med höga naturvärden, som riskerar att påverkas negativt av en grundvattensänkning.” (SKB:s yttrande den 30 juni 2017)

”Om grundvattenbortledningen ger upphov till *betydande negativ påverkan* på gölar och våtmarker ska SKB, efter samråd med berörd tillsynsmyndighet, vidta åtgärder i form av infiltration av vatten i de gölar som identifierats som lämpliga för sådana åtgärder.”

”Åtgärd: Vatten ska tillföras fem utpekade våtmarker med höga naturvärden, om det uppstår grund- eller ytvattenförändringar som orsakas av SKB:s verksamhet som *påverkar de utpekade våtmarkerna*” (bilaga K17)

Artskyddsdispens förutsättning för tillåtligheten

- Miljökonsekvenser ska bli utredda och därmed beaktade redan innan myndighetsprövningen tar vid, och förhoppningsvis innan sökandens handlingsfrihet begränsats. Om frågan om skydd för fridlysta arter tas upp först sedan övriga prövningar slutförts finns en uppenbar risk att någon verklig prövning av artskyddets bestämmelser inte kommer till stånd. (Praxis från Regeringsrätten RÅ 2005 ref. 44)

Villkor för verksamheten

- När ska villkor för skadeförebyggande åtgärder kopplade till artskydd fastslås för verksamheten?
- Hur kopplar villkoren i dispensbeslutet, som är en förutsättning för dispens, till tillåtlighetsdomen?
- Hur förhåller sig processen om artskyddsdispens och tillåtlighet till HD:s avgörande ang. Bunge?

”Alla aspekter av planerna och projekten ska identifieras med hjälp av **bästa möjliga vetenskapliga information och kunnande**. En prövning svarar inte mot kraven enligt art- och habitatdirektivet, om den innehåller brister eller **saknar fullständiga, exakta och slutliga bedömningar och slutsatser**. Det ska vara möjligt att **skingra varje rimligt vetenskapligt tvivel** i fråga om de planerade arbetenas påverkan på området” (NJA 2013 s. 613)